पोखरा उपमहानगरपालिका
वाल मैत्री स्थानीय शासनका लागि
सूचकहरूको सरलिकृत/स्थानीयकरण
२०७२ पौष

क्र.सं.	क्षेत्र	सूचक		सरलीकृत/स्थानीयकरण गरिएका सूचकहरू
१	सेवा प्रवाह			
	१.१ बाल बचाउ			
	१.१.१	६ महिनासम्मको शिशुलाई आमाले अनिवार्यरुपमा पूर्ण स्तनपान (आमाको दूध मात्रै खुवाउने) गराएका हुनेछन्।		१. विशेष प्रतिकुल अवस्थामा वाहेक सबै आमाहरूले आफ्नो शिशुलाई ६ महिना सम्म स्तनपान गराएका हुनेछन । २. सामाजिक परिचालनको माध्यमद्धारा महिला स्वास्थ्य स्वयम सेवीकाले तथ्यांक अध्यावधिक गरी वडा तथा नगरपालिकामा पेश भएको हुनेछ ।
	१.१.२	एक वर्षभित्रका प्रत्येक बालबालिकाहरुले पूर्ण रुपमा खोप (डिपिटी, विसिजी, हेपटाइटिस बि, हिब ३, दादुराकौ मात्रा) पाएका हुनेछन्।		१. सामाजिक परिचालनका माध्यमद्धारा एक बर्ष मुनिका वालवालिकाको तथ्यांक नियमित संकलन भएको हुनेछ । २. परिवार संग वासाई सरी आएका एक बर्ष भन्दा कम उमेर भएका शिशुहरूका आमाहरूको तथ्यांक अलग व्यवस्थापन गरिएको हुनेछ । ३. एक बर्ष भित्रका सबै वालवालिकाले सम्पुर्ण खोप पाएका हुनेछन ।
	१.१.३	६ महिना देखि ५ वर्ष सम्मका बालबालिकाहरुले वर्षको २ पटक भिटामिन ए क्याप्सुल खाएका हुनेछन्।		१. नियमित बार्षिक रूपमा दुई पटक भिटामिन खुवाउने कार्यक्रम वडा तहमा सन्चालन गरिने छ । २. परिवार संग वासाई सरी आएका वालवालिकाको तथ्यांक अलग व्यवस्थापन गरिने छ । ३. भिटामिन ए क्याप्सुल खाएका वालवालिकाको तथ्यांक अध्यावधिक गरी राखिने छ ।
	१.१.४	गर्भवती आमाले दक्ष स्वास्थ्यकर्मीबाट सुत्केरी गराएका हुनेछन् ।		१. सामाजिक परिचालनका माध्यमद्धारा गर्भवति परिक्षण अभियान वडा तहमा सन्चालन गरिने छ २. सबै गर्भवतीहरुले दक्ष स्वास्थ्यकर्मीबाट सुत्केरी गराएका हुनेछन । ३.सुत्केरी गराएको स्थान खुल्ने गरी तथ्यांक संकलन तथा अध्यावधिक भएको हुनेछ ।
	१.१.५	गर्भवती महिलाहरुले कम्तिमा प्रसूति पूर्व चारपटक र प्रसूति पश्चात आमा र नवजात शिशुको कम्तिमा ३ पटक स्वास्थ्य जाँच गराएका हुनेछन्।		१. गर्भवती महिलाहरूको तथ्यांक संकलन र अध्यावधिक भएको हुनेछ । २. स्थानीय स्तरमा मातृशिशु स्वास्थ्य क्लिनिक मार्फत वडा तहमा नै स्वास्थ्य जांचको व्यवस्था मिलाइएको हुनेछ । ३. हरेक महिना स्वास्थ्य जांच गराउनेको अभिलेख अध्यावधिक भएको हुनेछ ।
	१.१.६	गर्भवती महिलाले टिटानस विरुद्धको २ वटा खोप लगाएका हुनेछन्।		१. गर्भवती महिलाहरूको तथ्यांक संकलन र अध्यावधिक भएको हुनेछ । २. स्थानीय स्तरमा मातृशिशु स्वास्थ्य क्लिनिक मार्फत तथ्यांक संकलन गरी टिटानास विरूद्धको खोप लगाउने व्यवस्था मिलाइएको हुनेछ । ३. हरेक महिना टिटानासको खोप लागउनेको अभिलेख अध्यावधिक भएको हुनेछ ।

	१.१.७	गर्भवती तथा सुत्केरी आमाहरुले आईरन चक्की (जम्मा २२५ वटा) खाएका हुनेछन्		१. सामाजिक परिचालनका माध्यमद्धारा गर्भवती तथा सुत्केरी आमाहरूको तथ्यांक संकलन तथा अध्यावधिक भएको हुनेछ । २. सर्व गर्भवती तथा सुत्केरीहरूलाई मातृशिशु क्लिनिकबाटा आइरन चक्कि वितरणको व्यवस्था भएको हुनेछ । ३. आइरन चक्कि खाएको सुनिश्चितताका लागि महिला स्वास्थ्य स्वयम सेवीकाबाट मासिक रूपमा प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने व्यवस्था भएको हुनेछ ।
	१.१.८	एच् आई भी संक्रमित आमाबाट जन्मिएका सबै बालबालिकाहरुले ARV Prophylaxis पाएका हुनेछन्।		१. 'एच आइ भि संक्रमित आमाबाट जन्मिएका वालवालिकाहरूको तथ्यांक अभिलेखिकरण भएको हुनेछ । २. एच आइ भि संक्रमित आमाबाट जन्मिएका वालवालिकाहरूलाई ए आर भि प्रोफाइलेक्सिस पाउने व्यवस्था मिलाईएको हुनेछ ।
	१.१.९	सबै घरधुरीमा पिउन योग्य खानेपानीको सुविधा उपलव्ध भएको हुनेछ ।		१. सबै घरधुरीमा पिउने पानिको उचित व्यवस्था भएको हुनेछ । २. पिउने पानि परिक्षणको कार्य स्रोतमा तथा नमुनाको रूपमा धाराहरूमा सम्पन्न भएको हुनेछ ।
	१.१.१०	चर्पी गएपछि, खाना खानु अगाडी र बालबालिकाको दिसा धोए पछि सावुन पानीले हात धुने परिपाटीको विकास भएको हुनेछ ।		१. हरेक घरमा साबन पानि सहितको शौचालयको व्यवस्था भएको हुनेछ । २. शौचालय गए पछि साबन पानिले हात धुने वानिको विकास भएको हुनेछ । ३. कार्यालय तथा सार्बजनिक शौचालयहरूमा साबन पानिको व्यवस्था भएको हुनेछ ।
	१.२ बालसंरक्षण			
	१.२.१	५ वर्ष मुनिका सबै बालबालिकाको जन्म दर्ता भएको हुनेछ,		१. वडा तथा टोल स्तरमा ५ बर्ष मुनिका वालवालिकाको तथ्यांक अध्यावधिक भएको हुनेछ । २. ५ बर्ष मुनिका सबै वालवालिकाको जन्भदर्ता भएको हुनेछ ।
	१.२.२	बाल विवाहको संख्यामा कमी आएको हुनेछ ।		१. टोलविकास संस्था स्तरमा भएको विवाहको अभिलेख उमेर सहित तयार भएको हुनेछ । २. वाल विवाह न्युनिकरण भई वाल विवाहको संख्यामा पुर्णतया कमी आएको हुनेछ ।
	१.२.३	निकृष्ट प्रकारको बालश्रम दर घटेको हुनेछ ।		१. सामाजिक परिचालनको माध्यमद्धारा हरेक टोलविकास संस्था स्तरमा श्रमिक वालवालिकाको तथ्यांक अध्यावधिक गरी वडा तथा नगरपा समेत राख्ने व्यवस्था भएको हुनेछ । २. निकृष्ट प्रकारको वाल श्रमिकको तथ्यांक अध्यावधिक भएको हुनेछ । ३. निकृष्ट प्रकारको वाल श्रममा संलग्न वालवालिकाको संख्यामा कमी आई वालश्रम दर घटेको हुनेछ ।
	१.२.४	घरपरिवार र समुदायबाट बालबालिका विरुद्ध हुने हिंसा, वेचविखन, शोषण, दुर्व्यवहार जस्ता घरेलु हिंसा कम गर्ने कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याईएको हुनेछ ।		१. घरेलु हिंसा न्युनिकरणका लागि अभिमुखिकरण कार्यक्रम सन्चालन भएको हुनेछ । २. घरेलु हिंसा न्युनिकरण अभियान सन्चालन भएको हुनेछ । ३. घरेलु हिंसा सम्बन्धी तथ्यांक संकलन तथा अध्यावधिक भएको हुनेछ ।

	१.२.५	बाल संरक्षण सम्बन्धी समुदायमा आधारित बाल संरक्षण प्रणालीलाई संचालनमा ल्याईएको हुनेछ ।		१. स्थानीय तहमा टोलविकास संस्था तथा वडा स्तर वाल संरक्षण समिति गठन तथा परिचालन भएको हुनेछ । २ वाल संरक्षणका लागि स्थानीय समतिहरू क्रियाशिल भएको हुनेछ ।
	१.३ बाल विकास			
	१.३.१	४ वर्ष सम्मका बालबालिकाहरु प्रारम्भिक बालविकास कक्षामा भर्ना भएका हुनेछन्।		१. सबै वालवालिकाको पहुंच हुने गरी विभिन्न स्थानमा वालविकास केन्द्रहरू सन्चालन भएको हुनेछ । २. ४ बर्ष मुनिका वालवालिकाहरू प्रारम्भिक वालविकास केन्द्रमा भर्ना भएका हुनेछन । ३. प्रारम्भिक वालविकास मेन्द्रमा भर्ना भएका वालवालिकाको तथ्यांक अध्यावधिक गरिएको हुनेछ ।
	१.३.२	कक्षा १ को लागि विद्यालय जाने उमेर समूहका शत्प्रतिशत बालबालिकाहरु विद्यालय भर्ना भएका हुनेछन्।		१. विद्यालय भर्ना अभियान सन्चालन भएको हुनेछ । २. परिवार संग विचमा बासई सरी आएका वाहेक कक्षा १ को लागि विद्यालय जाने उमेर समुहका सबै वालवालिका विद्यालय गएका हुनेछन ।
	१.३.३	५ देखि १२ वर्ष उमेर समूहका बालबालिकाले आधारभूत शिक्षा (१ देखि कक्षा ८ सम्म) पाएका हुनेछन्।		१. परिवार संग विचमा बसाइ्र सरी आएको वाहेक सम्पुर्ण वालवालिका विद्यालय नियमित रूपमा गरएका हुनेछन । २. ५ देखि १२ बर्ष उमेर समुहका वालवालिका हरूले आधारभुत शिक्षा प्राप्त गरेका हुनेछन ।
	१.३.४	औपचारिक शिक्षाबाट वंचित बालबालिकाको लागि अनौपचारिक शिक्षा प्राप्त गर्ने व्यवस्था भएको हुनेछ ।		१. आवश्यकता अनुसार अनौपचारीक शिक्षाका कक्षा सन्चालन भएको हुनेछ । २. औपचारीक शिक्षा प्राप्त गर्त नसकेका वालवालिका अनौपचारीक कक्षामा भर्ना भएको हुनेछन । ३. अनौपचारीक शिक्षा प्राप्त गर्ने वालवालिकाको तथ्यांक अध्यावधिक भएको हुनेछ ।
	१.३.४.१	अनौपचारीक शिक्षा पुरा गरी सकेका वालवालिकालाई विद्यालय भर्नाका लागि अभिप्रेरित गरिएको हुनेछ ।		१. अनौपचारीक शिक्षा पुरा गरेका वालवालिकालाई औपचारीक शिक्षका लागि अभिप्रेरीत गरिएको हुनेछ । २. अनौपचारीक शिक्षाबाट औपचारीक शिक्षामा प्रवेश गरेका वालवालिकाको तथ्यांक अध्यावधिक भएको हुनेछ ।
	१.३.५	प्रत्येक विद्यालयमा छात्र छात्रा को लागि अलग अलग शौचालयको व्यवस्था भएको हुनेछ ।		१. हरेक विद्यालयमा सावन पानि सहितको शौचालय व्यवस्था भएको हुनेछ । २. हरेक विद्यालयमा छात्र छात्राको लागि अलग अलग शौचालयको व्यवस्था भएको हुनेछ ।
	१.३.६	प्रत्येक विद्यालयमा अतिरिक्त कृयाकलाप सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन भएको हुनेछ ।		१. हरेक विद्यालयमा साप्ताहक रूपमा अतिरिक्त कृयाकलाप सन्चालन भएको हुनेछ ।
	१.४ बाल सहभागिता			

	१.४.१	स्थानीय निकायको निर्णय प्रक्रियामा १२ देखि १८ वर्षसम्मका बालबालिकाहरुको संस्थागत सहभागिताको संयन्त्र विकास गरी सहभागी गराईएको हुनेछ ।		१. नगरपालिकाको एकिकृत योजना तजूमा समितिमा नगर स्तरीय वाल सन्जालबाट वालवालिकाको सहभागिता गराईएको हुनेछ । २. वडा नागरिक मन्च तथा टोलविकास संस्था समन्वय समितिमा वडा वाल मन्चबाट एक जना वालक र एक जना वालिकालाई सहभागि गराईएको हुनेछ । ३. यि संयन्त्रहरूमा आवश्यकता अनुसार वालवालिकाका विबषयमा छलफल तथा निर्णय गर्न परिपाटीको विकास भएको हुनेछ ।
	१.४.२	स्थानीय निकायले संचालन गर्ने योजनामा बालबालिकाको योजना तथा कार्यक्रम समेटिएको हुनेछ ।		१. वडा भेला पुर्व सबै वडामा वाल भेल सम्पन्न भएको हुनेछ । २. वाल भेलाबाट वालवालिकाका योजना र मागहरूको पहिचान भएको हुनेछ । ३. वडा भेलामा वालवालिकाको योजना समेत प्रस्तुत र समावेश भएको हुनेछ । ४. नगर परिषदबाट वालवालिकाको योजना तथा कार्यक्रमहरू स्वीकृत भएको हुनेछ ।
	१.४.३	विद्यालय व्यवस्थापन समितिमा संस्थागत तवरवाट बालवालिकाको आवाज सुनिने व्यवस्था सुनिश्चित भएको हुनेछ ।		१. सबै विद्यालयमा वाल क्लब गठन तथा परिचालन भएको हुनेछ । २. वाल क्लवको प्रतिनिधि विद्यालय व्यवस्थापन समितिमा पदेन सदस्य रहने व्यवस्था गरिएको हुनेछ । ३. विद्यलाय व्यवस्थापन समितिको बैठकमा वाल क्लवको प्रतिनिधीलाई संलग्न गराई वालवालिकाको आवास सुन्ने परिपाटिको विकास भएको हुनेछ ।
	१.४.४	स्वास्थ्य व्यवस्थापन समितिमा बाल क्लवको प्रतिनिधित्व हुनेछ ।		१. वडा तहमा रहेका स्वास्थ्य व्यवस्थापन समितिमा वडा वाल मन्चका प्रतिनिधिलाई सदस्य बनाईएको हुनेछ । २. नगर तहमा रहेका स्वास्थ्य व्यवस्थापन समितिमा नगर वाल सन्जालका प्रतिनिधिलाई सदस्य बनाईएको हुनेछ । ३. स्वास्थ्य व्यवस्थापन समितिमा वालवालिकाको आवाज सुन्ने र सो उपर छलफल हुने परिपाटीको विकास भएको हुनेछ ।
	१.४.४.१	स्थानीय स्तरमा सबै टोलविकास संस्थाको संरक्षकत्वमा टोलविकास संस्था स्तर तथा विद्यालयमा विद्यालय स्तरको वाल क्लव गठन र परिचालित भएका हुनेछन ।		१. सबै वालवालिका वाल क्लवमा आबद्ध भएका हुनेछन । २. टोलविकास संस्था तथा विद्याय स्तरमा वाल क्लब सन्जाल गठन र परिचालन भएका हुनेछन । ३. टोलविकास संस्था स्तर तथा विद्यालय स्तरका वाल क्लव र सन्जालहरूको अभिलेखिकरण गरिएको हुनेछ ।
	१.४.५	गाँउ विकास समितिको हकमा हरेक गाँउ विकास समितिमा बालक्लवको सञ्जाल र नगरपालिकाको हकमा नगरपालिकाको प्रत्येक वडामा बाल समूह गठन भै क्रियाशील रहेको हुनेछ ।		१. सबै वडामा वाल मन्च गठन भई परिचलन भएको हुनेछ ।
	१.४.६	जिल्ला र नगर तहमा बाल संजाल गठन भएको हुनेछ ।		१. नगर स्तरमा वाल सन्जाल गठन भई परिचलन भएको हुनेछ ।
२	संस्थागत			

	विकास			
	२.१	स्थानीय निकायको परिषद् नियमित रुपमा संचालन भएको हुनेछ।		१. नगर परिषद बस्नु अघि नगर स्तरमा वाल भेला सम्पन्न भएको हुनेछ । २. हरक बर्ष पौष महिनाको पहिलो हप्त भित्र वडा भेला सम्पन्न भएको हनेछ । ३. एकिकृत योजना तर्जुमा समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार बसेको हुनेछ । ४. हरेक बर्ष पौष मसान्त भित्र नगर परिषद सम्पन्न भएको हुनेछ ।
	२.२	स्थानीय निकायहरुले आफ्नो लागि बालमैत्री व्यवहार, आचार संहिता, विनियम, निर्देशिका तथा कार्यविधिहरु तर्जुमा गरी पूर्ण रुपमा कार्यान्वयनमा ल्याएका हुनेछन्।		१. वाल क्लव सन्चालन निर्देशिका स्वीकृत भई लागु भएको हुनेछ । २. वाल सहभागिता नीति निर्माण भई लागु भएको हुनेछ । ३. वाल मैत्री व्यवहार, आचार संहिता लगायत आवश्यक कार्यविधि तर्जुमा भई पुर्ण रूपमा कार्यान्वयन गरिएको हुनेछ ।
	२.३	स्थानीय निकायमा बालमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धन समिति गठन भएको हुनेछ ।		१. नगर पालिका स्तरमा वाल मैत्री स्थानीय शासन समिति गठन र परिचालन भएको हुनेछ । २. वडा तहमा वाल संरक्षण समिति गठन र परिचालन भएको हुनेछ ।
	२.४	स्थानीय विद्यालयहरुमा विद्यालय व्यवस्थापन समिति क्रियाशील रहनेछन्।		१. सबै विद्यालयहरूमा विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन भई क्रियाशित भएका हुनेछन ।
	२.५	स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाहरुमा स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति क्रियाशील रहनेछन्।		१. स्वास्थ्य संस्थाहरूमा स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति गठन भई क्रियाशिल भएका हुनेछन ।
	२.६	स्थानीयस्तरमा बाल विकास केन्द्र, बाल कक्षा तथा पूर्व प्राथमिक कक्षाहरु संचालन भएका हुनेछन्।		१. स्थानीय स्तरमा आवश्यकता अनुसार वाल विकास केन्दैहरू सन्चालन भएका हुनेछन ।
	२.७	स्थानीयस्तरमा बाल क्लवहरुको सक्रियता रहनेछ ।		१. टोृल विकास संस्था, विद्यलाय, वडा तथा नगर स्तरमा वाल क्लव, मन्च तथा सन्जाल निर्माण भई परिचालन भएका हुनेछन ।
	२.८	स्थानीयस्तरमा प्यारालिगल समिति जस्ता महिला समूहहरुको सक्रियता रहनेछ र यस्ता समितिहरु बाल अधिकार संरक्षण र सम्वर्द्धनमा क्रियाशील रहनेछन्।		१. वस्ती तहमा आमा समुहहरू ग्ठन र क्रियाशिल भएका हुनेछन । २. आमा समुहहरू वाल अधिकार संरक्षण र सम्वर्द्धनमा क्रियाशिल भएका हुनेछन । ३. वडा स्तरमा आमा समुहहरूको तथ्यांक अध्यावधिक भएको हुनेछ ।
	२.९	स्थानीय स्तरमा बाल संजाल विकास भएको हुनेछ र जिल्लास्तर सम्म उनीहरुको प्रतिनिधित्व रहनेछ ।		१. टोलविकास संस्था, विद्यालय, वडा तथा नगर स्तरमा वाल क्लब, मन्च तथा सन्जाल गठन र क्रियाशिल भएका हुनेछन । २. नगर स्तको वाल स न्जालबाट जिल्ला स्तरको सन्जलमा प्रतिनिधित्व भएको हुनेछ ।
	२.१०	बालबालिकाका लागि स्थानीय विकास योजना र लगानी योजना तर्जुमा भै कार्यान्वयन भएको हुनेछ ।		१. व्डा तथा नगर तहमा वाल मैत्री कार्यक्रमहरू तयार भएको हनेछ । २. नगर स्तरमा वालवालिकाका लागि लगानी योजना तयार भई कार्यान्वयन भएको हुनेछ ।

	२.११	जिल्ला, नगर तथा गाँउ विकास योजनामा बालबालिकाकासंग सम्बन्धित योजना तथा कार्यक्रम समेटी एकीकृत नीति, योजना, कार्यक्रम तर्जुमा र कार्यान्वयन भएको हुनेछ ।		१. नगर तहमा वालवालिकाका योजना तथा कार्यक्रमहरू समेटी याृजना, कार्यक्रम तर्जुमा र कार्यान्वयन भएको हुनेछ ।
	२.१२	बालबालिका सम्बन्धी स्थितीपत्र तयारी तथा प्रकाशन र अद्यावधिक भएको हुनेछ ।		१. वालवालिका सम्बन्धी स्थिती पत्र तयारी तथा प्रकाशन र अध्यावधिक भएको हुनेछ ।

नोट : वालमैत्री सूचक सरलिकरण तथा स्थानीयकरण गर्दा १.३.४.१ र १.४.४.१ नगररपालिकाबाट थप गरी कल ४१ वटा सूचक कायम गरिएको छ भने सबै सूचकहरूको सरलिकरण गरिएको छ ।